

БЛІНОВА Г.О.

докторка юридичних наук, професорка
професор кафедри цивільного,
господарського та екологічного права
(Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»)

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2023.6.62>

ПОРУШЕННЯ БЮДЖЕТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА: СУДОВА ПРАКТИКА ПРИТЯГНЕННЯ ДО АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Статтю присвячено з'ясуванню особливостей судової практики, позитивного досвіду та суперечностей щодо застосування судами ст. 164-12 КУпАП при притягненні до адміністративної відповідальності порушників бюджетного законодавства, а також практичних проблем притягнення правопорушників до адміністративної відповідальності за вчинення порушень бюджетного законодавства; визначення шляхів усунення виявлених недоліків, проблем і удосконалення адміністративного деліктного законодавства у цій сфері. У статті наведені приклади судових рішень, що продемонстрували деякі суперечності у правозастосовній практиці ст. 164-12 КУпАП, а також виявили ряд напрямів перспективних для удосконалення деліктного адміністративного законодавства у цій сфері. Висвітлено судову практику при притягненні до адміністративної відповідальності за вчинення порушення бюджетного законодавства щодо застосування аналогії права із Кримінальним процесуальним кодексом України для обґрунтування здійснення судом перекваліфікації дій правопорушника у напрямку зниження рівня відповідальності, що обумовлено відсутністю відповідних норм у КУпАП. Виявлено відсутність єдиної практики обґрунтування судами задоволення клопотань про участь учасників у режимі відеоконференції при розгляді справ про притягнення до адміністративної відповідальності за порушення бюджетного законодавства. Запропоновано відповідні зміни до КУпАП задля врегулювання питання надання судам повноважень здійснювати перекваліфікацію дій правопорушника в межах однієї статті КУпАП за принципом полегшення рівня відповідальності правопорушника при наявності відповідних підстав, та визначення процесуальної можливості прийняття рішення судом про розгляд справи у режимі відеоконференції.

Ключові слова: адміністративна відповідальність, бюджетна сфера, правопорушення, бюджетне законодавство, бюджетні кошти, держаний бюджет, місцевий бюджет, штраф, нецільове використання бюджетних коштів, бюджетні запити, бюджетні призначення, посадові особи, докази, протокол, судова практика, постанова, суд.

Blinova H.O. Violation of budget legislation: judicial practice of bringing to administrative responsibility

The article is devoted to clarifying the peculiarities of judicial practice, positive experience and contradictions regarding the application of Art. 164-12 of the Code of Administrative Offenses in the case of bringing to administrative responsibility violators of budget legislation by courts, as well as practical problems of bringing offenders to administrative responsibility for committing violations of budget legislation; determination of ways to eliminate identified shortcomings, problems

and improvement of administrative tort legislation in this area. The article provides examples of court decisions that demonstrated some contradictions in the law enforcement practice of Art. 164-12 of the Criminal Procedure Code, and also identified a number of directions promising for the improvement of tort administrative legislation in this area. Judicial practice in bringing to administrative responsibility for committing a violation of budget legislation regarding the application of the analogy of law with the Criminal Procedure Code of Ukraine to justify the reclassification of the offender's actions by the court in the direction of reducing the level of responsibility, which is due to the absence of relevant norms in the Code of Criminal Procedure of Ukraine, is highlighted. It was revealed that there is no uniform practice of justifying by the courts the satisfaction of requests for the participation of participants in the mode of video conference when considering cases of bringing to administrative responsibility for violations of budget legislation. Corresponding changes to the Code of Administrative Offenses are proposed to settle the issue of giving courts the authority to reclassify the actions of an offender within one article of the Code of Administrative Offenses based on the principle of easing the level of responsibility of the offender if there are appropriate grounds, and determining the procedural possibility of the court making a decision to consider the case in videoconference mode.

Key words: *administrative responsibility, budget sphere, crime, budget legislation, budget funds, state budget, local budget, fine, inappropriate use of budget funds, budget requests, budget appointments, officials, evidence, protocol, court practice, resolution, court.*

Актуальність проблеми. Починаючи з початку повномасштабної війни, Уряд України витрачає значні кошти на боротьбу з агресором і вирішення соціально-економічних проблем країни. З кінця лютого 2022 року обсяг бюджетних витрат і дефіциту зростають, відображаючи збільшення видатків на військові потреби. У зв'язку з цим змінюються принципи державного фінансування, оскільки воєнна економіка вимагає інших підходів, ніж в мирний час. Об'єктивно, наголошує Т. Богдан, принципи функціонування воєнної економіки радикально відрізняються від принципів ринкової економіки мирного часу, що спричиняє необхідність радикальної трансформації державних фінансів з початку ведення військових дій. Протягом історії деструктивні наслідки війни, епідемій і стихійних лих змушували держави вживати надзвичайні фінансові заходи, що призводило до збільшення бюджетного дефіциту та державного боргу [1]. Ці заходи стають додатковим тягарем для громадян, що відчувають на собі усі складності життя у країні, де відбуваються війна. Тому соціальна та моральна відповідальність державних службовців та посадових осіб органів публічної влади, що мають право розпорядження публічними коштами, значно зростає.

Підтвердженням прагнення суспільства підвищити рівень відповідальності розпорядників державними коштами є подання на розгляд до Верховної Ради України законопроекту «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо встановлення відповідальності за неефективне використання бюджетних коштів» № 10150 від 13.10.2023 [2]. У пояснювальній записці до цього законопроекту зазначено, що станом на сьогоднішній день в умовах повномасштабної війни з державою-агресором російською федерацією, питання ефективності використання державних коштів набувають ще більшої актуальності, адже це стосується обороноздатності нашої Вітчизни та подальшої Перемоги над ворогом. Разом з тим, аналіз звітів Державної аудиторської служби України (Держаудитслужба) в частині проведення моніторингу державних закупівель за 2019-2023 рік, вказує на те, що з проведених 40,7 тис. моніторингу закупівель, порушення вимог чинного законодавства у сфері публічних закупівель були зафіксовані приблизно у 82% випадків, що призводять до масштабних втрат бюджетів усіх рівнів, а наслідки таких правопорушень несуть загрозу національній безпеці нашої держави, наголошують автори законопроекту [3].

Відтак оперативне притягнення до адміністративної відповідальності порушників бюджетного законодавства стає одним з актуальних завдань публічної влади в умовах війни, що пов'язано із запобіганням вчинення таких порушень, та збереженням бюджетних коштів для використання їх за призначенням. Дослідження останньої судової практики притягнення до відповідальності осіб, що вчинили правопорушення, відповідальність за яке передбачена ст. 164-12 КУпАП, виявлення суперечностей та прогалин адміністративного деліктного законодавства у цій сфері правозастосування сприятиме напрацюванню пропозицій щодо їх усунення.

Метою статті є з'ясування особливостей судової практики, позитивного досвіду та суперечностей щодо застосування ст. 164-12 КУпАП при притягненні до адміністративної відповідальності порушників бюджетного законодавства судами, а також практичних проблем притягнення правопорушників до адміністративної відповідальності за вчинення порушень бюджетного законодавства; визначення шляхів усунення виявлених недоліків, проблем і удосконалення адміністративного деліктного законодавства у цій сфері.

Питання змісту, ознак, складу бюджетних правопорушень, порушень бюджетного законодавства та правопорушень у бюджетній сфері, практики застосування норм бюджетного законодавства та адміністративного деліктного законодавства в частині притягнення до відповідальності за порушення бюджетного законодавства були предметом наукових пошуків таких вчених як Ю. Назар, О. Соколов, Н. Клименко, І. Проць, О. Кузьменко, М. Шевчук та інших.

Основний зміст. Законодавець терміном «порушення бюджетного законодавства», зазначає Ю.С. Назар, визначив коло протиправних діянь розпорядника, одержувача чи іншого учасника бюджетного процесу, за які застосовуються заходи бюджетно-правового впливу, а не притягуються до відповідальності фізичні особи – представники учасника бюджетного процесу чи юридичні особи – учасники цивільного (господарського) обороту [4, с. 17]. Згідно положень ч.1 ст. 116 Бюджетного кодексу України (БК України) порушенням бюджетного законодавства визнається порушення учасником бюджетного процесу встановлених цим Кодексом чи іншим бюджетним законодавством норм щодо складання, розгляду, затвердження, внесення змін, виконання бюджету та звітування про його виконання [5].

Ю.С. Назар вважає, що положення ч. 1 статті 121 БК України дозволяють розмежувати види відповідальності за вчинення порушень бюджетного законодавства. Так, на його думку у ч. 1 статті 121 БК України визначено, що посадові особи, з вини яких допущено порушення бюджетного законодавства, несуть цивільну, дисциплінарну, адміністративну або кримінальну відповідальність згідно з законом. Ю.С. Назар вважає, що законодавець розмежовує вчинення порушення бюджетного законодавства (воно уже відбулося – допущене з вини посадових осіб) учасником бюджетного процесу та відповідальність певних фізичних осіб, нормативною підставою притягнення до якої є не вчинення порушення бюджетного законодавства, передбаченого БК України, а скоєння адміністративного, кримінального чи іншого делікту, передбаченого відповідним законом (КК України, заподіяння шкоди, яку відшкодовують на підставі Цивільного кодексу України тощо). Таке ж смислове навантаження несе й частина 2 цієї статті, в якій наголошено, що порушення бюджетного законодавства вчиняється розпорядником чи одержувачем бюджетних коштів, а також конкретизовано коло осіб, яких залежно від характеру вчинених ними діянь може бути притягнено до відповідальності згідно з тими ж законами України – керівника чи інших відповідальних посадових осіб [4, с. 17; 5].

Кодекс України про адміністративні правопорушення (КУпАП) є другим кодифікованим актом, який оперує поняттям «порушення бюджетного законодавства» є КУпАП. Стаття 164-12 КУпАП «Порушення бюджетного законодавства» передбачає накладення адміністративного стягнення у вигляді штрафу на посадових осіб за більше ніж двадцять порушень бюджетного законодавства [6].

О.А. Соколов зазначає, що однією з особливостей ст. 164-12 КУпАП, яка має назву «Порушення бюджетного законодавства» є те, що об'єктом правової охорони даної норми

виступає дуже широке коло суспільних відносин, які є предметом регулювання бюджетної галузі законодавства. Жодна інша норма КУпАП не характеризується таким масивним об'єктом правової охорони. Кожна частина ст. 164-12 КУпАП містить по декілька самостійних складів правопорушень, що є теж її особливістю, зауважує дослідник [7, с. 74].

У дослідженнях адміністративної відповідальності, вважає Ю.С. Назар, за порушення бюджетного законодавства неодноразово наголошувалось на важливому значенні для притягнення посадових осіб до цього виду відповідальності приписів БК України, зокрема ст. 116 цього кодексу [4, с. 18]. Перелік порушень, наведений у КУпАП, вважають Н.Клименко, О.Соколов та Ю.Назар базується на статті 116 БК України та охоплюються диспозиціями норм п.п. 1, 9-16, 20, 22-30, 37, 38 цієї статті БК України, тому чітке з'ясування змісту юридичних ознак, закріплених у ст. 164-12 КУпАП складів правопорушень, необхідно здійснювати крізь призму норм Бюджетного кодексу України [7, с. 21, 22; 8, с. 144]. На думку Ю.С. Назара, законодавець установив вчинення одних і тих ж діянь підставою для застосування заходів бюджетно правового примусу та заходів адміністративної відповідальності, визначивши їх через термін «порушення бюджетного законодавства» [4, с. 18].

З урахуванням зазначеного Ю.С. Назар визначає поняття «порушення бюджетного законодавства» як порушення встановлених БК України чи іншим бюджетним законодавством норм щодо складання, розгляду, затвердження проекту бюджету, внесення змін, виконання бюджету та звітування про його виконання, за яке передбачено застосування до учасників бюджетного процесу заходів бюджетно-правового примусу, а до їх посадових осіб – адміністративної відповідальності [4, с. 19-20].

Серед суб'єктів протидії порушенням бюджетного законодавства суди займають особливе місце, зумовлене здійсненням ними правосуддя, наголошує Ю.С. Назар [4, с. 168].

Адміністративно-деліктне провадження у справах про порушення бюджетного законодавства (стаття 164-12 КУпАП), як і будь-яке провадження у справах про адміністративні правопорушення, складається із стадій, які О.В. Кузьменко поділяє на: 1) адміністративне розслідування, 2) розгляд справи, 3) перегляд постанови, 4) виконання постанови [9, с. 281].

Згідно чинного адміністративного деліктного законодавства повноваженнями складати протоколи за вчинення порушень бюджетного законодавства за ст. 164-12 КУпАП наділені відповідальні уповноважені посадові особи органів державного фінансового контролю та рахункової палати, а розглядають справи про притягнення до адміністративної відповідальності за правопорушення, відповідальність за яке встановлена ст. 164-12 судді районних, районних у місті, міських чи міськрайонних судів. Згідно статті 221 КУпАП справи про адміністративні правопорушення, передбачені статтею 164-12 КУпАП, підвідомчі судам за місцем вчинення правопорушення [6].

Етап направлення матеріалів для розгляду за підвідомчістю передбачає здійснення дій щодо формування матеріалів справи та виконання вимог діловодства в органах публічної влади. Матеріали справи про адміністративний проступок зі супровідним листом надсилаються рекомендованим поштовим відправленням з повідомленням про вручення або передаються до суду через його канцелярію з обов'язковим позначенням дати і вхідного номера на другому примірнику супровідного листа органу Держаудитслужби [10].

Мають місце випадки неправильного встановлення територіальної підсудності справ судам при розгляді матеріалів складених за статтею 164-12 КУпАП. Наприклад згідно з протоколом, ОСОБА_1, будучи начальником відділу планово-фінансової діяльності, бухгалтерського обліку та звітності головним бухгалтером Територіального управління Державної судової адміністрації України в Львівській області, що за адресою: м. Львів, вул. Драгоманова, 25, у період з 01.01.2022 по 31.12.2022 включила недостовірні дані до бюджетних запитів, що призвело до затвердження необґрунтованих бюджетних призначень, а саме: завищення потреби в бюджетному асигнуванні внаслідок включення до розрахунку потреби в бюджетних коштах витрат на сплату надбавки за інтенсивність працівникам ТУ ДСА України в Львівській області у 2022 році, завищено потребу у бюджетних коштах по КПКВ 0501020 «Забезпечення здійснення правосуддя місцевими, апеляційними судами та функціонування

органів і установ системи правосуддя» КЕКВ 2111 «Заробітна плата» на суму 963319,03 грн та по КЕКВ 2120 «Нарахування на оплату праці» в сумі 210003,55 грн, яку профінансовано. Матеріали адміністративного правопорушення було передано на розгляд до Залізничного районного суду м. Львова. Відповідно до положень статті 276 КУпАП справа про адміністративне правопорушення розглядається за місцем його вчинення. Згідно з протоколом, адміністративне правопорушення вчинено в м. Львові по вул. Драгоманова, 25, що є територією Галицького району м. Львова. Суд вирішив матеріали справи про адміністративне правопорушення передбачене ч. 1 ст. 164-12 КУпАП відносно ОСОБА_1 направити для розгляду до Галицького районного суду м. Львова за територіальною підсудністю [11].

Прикладом реалізації ще одного права суду у справах про притягнення до адміністративної відповідальності за порушення бюджетного законодавства є право об'єднати в одне провадження справи, порушені за різними частинами ст. 164-12 КУпАП. Наприклад, 02 березня 2023 року суддя Іллічівського міського суду Одеської області, розглянувши матеріали справи №501/152/23, провадження № 3/501/246/23, справи №501/153/23, провадження № 3/501/247/23, про притягнення до адміністративної відповідальності ОСОБА_1, за вчинення адміністративних правопорушень, передбачених ч. 1 ст. 164-12, ч.3 ст. 164-12 КУпАП, застосувавши положення ст.36 ч.2 КУпАП об'єднав їх в одне провадження. Об'єднаному провадженню було присвоєно номер №501/152/23 [12]. Аналогічні дії з об'єднання проваджень застосовуються судами доволі часто при розгляді справ про притягнення до адміністративної відповідальності правопорушників за різними частинами ст. 164-12 КУпАП.

Глава 22 КУпАП регламентує порядок розгляду справи про адміністративне правопорушення. Отримавши матеріали справи, суддя здійснює підготовку до розгляду, вирішуючи сукупність питань: чи належить до його компетенції розгляд даної справи; чи правильно складено протокол та інші матеріали справи про адміністративне правопорушення; чи сповіщено осіб, які беруть участь у розгляді справи, про час і місце її розгляду; чи витребувано необхідні додаткові матеріали; чи підлягають задоволенню клопотання особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, потерпілого, їх законних представників і адвоката [6]. Водночас, повноваження суду щодо перекваліфікації дій правопорушника у КУпАП не врегульовані.

Судова практика має суперечливі приклади щодо повноваження суду з перекваліфікації дій особи, що вчинила порушення бюджетного законодавства. Наприклад, суд першої інстанції здійснив перекваліфікацію дій правопорушника. Так, 28 січня 2022 року суддя Баранівського районного суду, розглянувши матеріали, які надійшли від Управління північного офісу Держаудитслужби в Житомирській області, про притягнення до адміністративної відповідальності міського голову Баранівської міської ради ОСОБА_1 за ч. 2 ст. 164-12 Кодексу України про адміністративні правопорушення встановив наступне [13]. Згідно з протоколом про адміністративне правопорушення, міський голова Баранівської міської ради ОСОБА_1, вчинив правопорушення передбачене ч.2 статті 164-12 КУпАП, але Суд прийшов до висновку, що у ч. 2 ст. 164-12 КУпАП передбачена відповідальність за дії, передбачені частиною першою цієї статті, вчинені особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за такі ж порушення. На думку судді правопорушення вчинене ОСОБА_1 не відповідало ч. 2 ст. 164-12 КУпАП, відповідальність за якою настає саме за повторне вчинення адміністративного правопорушення передбаченого частиною першою цієї статті протягом року після накладення адміністративного стягнення, оскільки, докази про це відсутні в матеріалах справи. Суд у своєму обґрунтуванні прийнятого рішення спирався на Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод та Протоколи до неї, прецедентну практику ЄСПЛ, що відносить адміністративні правопорушення до кримінально-правової сфери з усіма гарантіями статті 6 Конвенції, та на правовий висновок Верховного Суду колеґії суддів Третьої судової палати Касаційного кримінального суду. Цей висновок визначає, що якщо під час судового розгляду суд дійде думки про недоведеність у діянні службової особи складу кримінального правопорушення, що інкримінувався їй органом досудового розслідування, а сторона обвинувачення не надасть доказів про

наявність у діях цієї особи іншого, менш тяжкого складу кримінального правопорушення, то суд з власної ініціативи не повинен змінювати кваліфікацію дій особи (постанова ВС 243/1573/17 від 13.01.2021 року). Таким чином, у цій справі суд в діях ОСОБА_1 не вбачав ознак адміністративного правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 164-12 КУпАП, суд дійшов висновку про наявність в його діях іншого складу адміністративного правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 164-12 КУпАП [13]. Разом з тим, у КУпАП, відсутня норма, яка б передбачала перекваліфікацію дій особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, тому суд у даному випадку застосував аналогію закону, як засіб заповнення прогалини у законодавстві, який полягає у застосуванні врегульованих конкретною нормою правовідносин, норми закону, що регламентує подібні відносини у кримінальному процесуальному законодавстві. З метою ухвалення справедливого судового рішення та захисту прав людини і її основоположних свобод суд має право вийти за межі висунутого обвинувачення, зазначеного в обвинувальному акті, лише в частині зміни правової кваліфікації кримінального правопорушення, якщо це покращує становище особи, стосовно якої здійснюється кримінальне провадження. Таким чином, у цій справі суд прийшов до висновку, що дії ОСОБА_1, слід перекваліфікувати з ч. 2 ст. 164-12 КУпАП на ч. 1 ст. 164-12 КУпАП. Перекваліфікація дій, на думку суду, не порушує права ОСОБА_1, та не змінює обставин правопорушення, зафіксованих в протоколі. З урахуванням наведеного, суд прийшов до висновку, що досліджені докази повністю узгоджуються між собою. Їх аналіз дає суду підстави прийти до висновку, що вина ОСОБА_1, у скоєнні ним адміністративного правопорушення, передбаченого ч.1 ст. 164-12 КУпАП, є доведеною поза розумним сумнівом. Таким чином суд першої інстанції визнав ОСОБА_1 винним у вчиненні адміністративного правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 164-12 КУпАП та наклав на нього адміністративне стягнення у вигляді штрафу в розмірі 30 неоподаткованих мінімумів доходів громадян, що складає 510 гривень та судовий збір у розмірі 496 грн [13].

Із такою позицією суду першої інстанції по цій справі не погодився суд апеляційної інстанції. У справі №273/2318/21 Житомирський апеляційний суд вирішив, що в результаті неправильної кваліфікації дій правопорушника протокол про адміністративне правопорушення у бюджетній сфері та рішенні суду першої інстанції підлягає скасуванню, а провадження по справі закриття за відсутності в діях ОСОБА_1 складу адміністративного правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 164-12 КУпАП [14]. Не погоджуючись з постановою суду першої інстанції, ОСОБА_1 подав апеляційну скаргу, в якій просив скасувати оскаржувану постанову та закрити провадження у справі у зв'язку з відсутністю складу правопорушення. Апеляційний суд вбачав в діях ОСОБА_1 правопорушення, відповідальність за яке передбачена ч. 3 ст. 164-12 КУпАП. Разом з тим, апеляційний суд визначив, що не може перекваліфікувати дії ОСОБА_1 з ч.1 ст. 164-12 КУпАП на ч.3 ст. 164-12 КУпАП, оскільки це буде погіршувати становище ОСОБА_1, а тому приходиться до висновку про закриття провадження по справі у зв'язку з відсутністю в діях ОСОБА_1 ознак складу адміністративного правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 164-12 КУпАП. Виходячи з наведеного, апеляційний суд задовільнив апеляційну скаргу ОСОБА_1, а провадження у справі про адміністративне правопорушення за ч. 1 ст. 164-12 КУпАП закриття на підставі п.1 ч. 1 ст. 247 КУпАП [14]. Таким чином, прослідковується наявність судової практики при притягненні до адміністративної відповідальності за вчинення порушення бюджетного законодавства, використання аналогії права та позиції ЄСПЛ судом для здійснення перекваліфікації дій правопорушника у напрямку зниження рівня відповідальності.

Суди також приймають рішення при розгляді справ про притягнення до адміністративної відповідальності за ст. 164-12 КУпАП про форму участі у судовому засіданні учасників. Наприклад, в умовах воєнного стану відповідно до ч. 7 статті 11 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», що передбачає можливість учасникам судового процесу на підставі судового рішення брати участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції у порядку, встановленому законом. Тому є частими випадки, коли за клопотаннями представників управлінь Держаудитслужби (спеціалістів-юрисконсультів юридичних

відділів, інспекторів управлінь, інших представників) [16], про проведення судового засідання в режимі відеоконференції, у зв'язку із неможливістю з'явитися в судове засідання, суди приймають позитивні рішення.

В іншому рішенні про задоволення клопотання про участь у засіданні в режимі відеоконференції суддя Комінтернівського районного суду Одеської області застосував аналогію права і зазначив, що оскільки КУпАП не містить норм, які регулюють питання проведення відеоконференції, проте діючий КПК України містить відповідні норми, суддя вважає за необхідне використати аналогію права, та застосувати відповідні положення КПК України, оскільки кримінальне право є найбільш близькою галуззю права. Частина 2 ст. 336 КПК України передбачає, що суд ухвалює рішення про здійснення дистанційного судового провадження за власною ініціативою або за клопотанням сторони чи інших учасників кримінального провадження. Враховуючи, що представником Південного офісу держаудитслужби заявлене клопотання про розгляд справи в режимі відеоконференції, відповідно до ст. 336 КПК України, а також з врахуванням впровадження воєнного стану, суддя вважає за необхідне здійснити судове засідання, призначене на 22.06.2023р. о 08 год. 30 хв., а також всі можливі послідувачі судові засідання, у режимі відеоконференції [17]. Наведені приклади судових рішень, на наш погляд, проявляють відсутність єдиного підходу в обґрунтуванні судами задоволення клопотань про участь учасників у режимі відеоконференції у справах про притягнення до адміністративної відповідальності за вчинення порушень бюджетного законодавства. Водночас позитивні рішення судів за цими клопотаннями учасників справи свідчать про розуміння суддями поточних умов життя під час воєнного стану та прагнення забезпечення безпечних умов розгляду справи для учасників.

Висновки і рекомендації. На наш погляд, слід підтримати думку Ю.С. Назара, що на жаль, поки що узагальнень судової практики щодо розгляду справ про адміністративне правопорушення, передбачене ст. 164-12 КУпАП, на рівні Верховного суду здійснено не було. Проте така потреба зумовлена не лише формуванням теоретичних конструкцій протидії порушенням бюджетного законодавства, але й випадками неоднакового застосування судами одних і тих же норм бюджетних правових актів [4, с. 168]. Наведені у статті приклади судових рішень продемонстрували такі суперечності у правозастосовній практиці ст. 164-12 КУпАП, а також виявили ряд напрямів перспективних для удосконалення деліктного адміністративного законодавства у цій сфері.

Таким чином, прослідковується наявність судової практики при притягненні до адміністративної відповідальності за вчинення порушення бюджетного законодавства, що суд може застосувати аналогію права та здійснити перекваліфікацію дій правопорушника у напрямку зниження рівня його відповідальності. Оскільки у КУпАП, відсутня норма, яка б передбачала перекваліфікацію дій особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, тому суди застосовують аналогію закону, як засіб заповнення прогалини у законодавстві. Цей інструмент полягає у застосуванні врегульованих конкретною нормою правовідносин, норми закону, що регламентує подібні відносини у кримінальному процесуальному законодавстві. Зазначене вказує на необхідність внесення відповідних змін до КУпАП задля врегулювання питання надання судам повноважень здійснювати перекваліфікацію дій правопорушника в межах однієї статті КУпАП за принципом полегшення рівня відповідальності правопорушника при наявності відповідних підстав. Також у дослідженні було виявлено відсутність єдиної практики обґрунтування судами задоволення клопотань про участь учасників у режимі відеоконференції. Водночас позитивні рішення судів за цими клопотаннями учасників справ свідчать про розуміння суддями поточних умов життя під час воєнного стану та про прагнення забезпечення безпечних умов розгляду справи для її учасників. Тому, нагальною потребою є також внесення змін до КУпАП щодо визначення процесуальної можливості прийняття рішення судом про розгляд справи у режимі відеоконференції.

Список використаних джерел:

1. Богдан Т. Воєнні фінанси: що повинна робити держава? URL: https://lb.ua/blog/tetiana_bohdan/523270_voienni_finansi_shcho_povinna_robiti.html
2. Проект Закону про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо встановлення відповідальності за неефективне використання бюджетних коштів. № 10150 від 13.10.2023 URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/42976>
3. Пояснювальна записка до проекту Закону України про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо встановлення відповідальності за неефективне використання бюджетних коштів. URL: <blob:https://itd.rada.gov.ua/d5a52709-6230-43c4-9917-ed2a490458f5>
4. Назар Ю.С. Протидія порушенням бюджетного законодавства: монографія. Львів: СПОЛОМ, 2021. 453 с.
5. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 року № 2456-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 50–51. ст. 572.
6. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 року № 8073-X. *Відомості Верховної Ради Української РСР*. 1984. додаток до № 51. ст. 1122
7. Соколов О.А. Особливості нормативної підстави адміністративної відповідальності за порушення бюджетного законодавства. *Право і суспільство*. № 4. 2012. С. 72–77/
8. Клименко Н. Окремі аспекти відповідальності за порушення бюджетного законодавства в Україні. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. 2012. Вип. 1. С. 139–146.
9. Кузьменко О. В. Теоретичні засади адміністративного процесу : монографія. К. : Атіка, 2005. 352 с.
10. Про затвердження Порядку оформлення Держаудитслужбою та її міжрегіональними територіальними органами матеріалів про адміністративні правопорушення : наказ Державної аудиторської служби України від 1 грудня 2016 року № 168. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1674-16#Text>.
11. Постанова Залізничного районного суду м. Львова від 30.01.2024. у справі № 462/662/24. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116639807>
12. Постанова Іллічівського міського суду Одеської області від 2.03.2023. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109917505>
13. Постанова Баранівського районного суду Житомирської області від 28.01.22 у справі № 273/2318/21. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/102881160>
14. Постанова Житомирського апеляційного суду від 07.06.2022 у справі № 273/2318/21. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104709097>
15. Постанова Добропільського міськрайонного суду від 31 січня 2022 у справі № 227/94/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/102868011>
16. Постанова Новоград-Волинського міськрайонного суду Житомирської області від 28.02.2024 у справі № 285/687/24. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117292871>
17. Постанова Комінтернівського районного суду Одеської області від 06.06.2023 у справі № 504/2175/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111325359>

